La judicialització de les nostres vides

COLZE A COLZE :: 30/04/2017

En cada caso, en cada lugar, situación política, momento histórico… la represión se adapta al marco en el que se desarrolla pero su finalidad es siempre la misma.

[Català]

La judici… què? Amb aquesta paraula —que de vegades sembla un embarbussament— s'assenyala la burocratització i la temporalització externa de les nostres vides, així com l'obligació de complir certes mesures de control abans que hi hagi hagut una condemna. Parlar de judicialització de la vida donaria peu a un debat molt més ampli del que podem tenir en aquest espai, perquè va més enllà de les mesures cautelars o de les que s'han de complir després d'una condemna —o com a substitució d'aquesta—, per la qual cosa hauríem de parlar de la regulació legal que pateixen els nostres cossos, de l'autonomia de les persones amb diferents capacitats, de les persones migrades, dels menors… La judicialització també forma part de la creació d'allò normatiu i de qui es defineix com «l'altre». És per això que volem aclarir que, encara que aquestes mesures les pateixin moltes més persones, en aquest text nosaltres ens centrarem en la seva utilització com a forma efectiva de càstig a la dissidència i el seu entorn, tot fent una ullada als efectes que tenen tant a nivell personal com a nivell col·lectiu, així com a les diferents lluites que es porten a terme.

Sabem que sempre que hi hagi un poder existirà la dissidència, i que aquesta dissidència sempre comporta repressió. No volem caure en el victimisme. Per això, moltes vegades, els discursos que diuen que ser estudiant, antifeixista, feminista, etc. no és delicte ens poden arribar a grinyolar bastant i plantegen preguntes sobre el motiu que ens porta a defensar-nos en termes de legalitat i no en termes de la legitimitat que creiem que tenen les nostres propostes. Identificar-se de certa manera, en termes generals, no és cap delicte; dir o fer qualsevol cosa relacionada amb aquesta identitat pot estar tipificat com a delicte; però, encara que aquestes eines que fem servir puguin ser delictives, no per això perden la legitimitat. És per aquesta raó que entenem que, tant en la nostra pròpia defensa com en defensa de les nostres lluites, hem de seguir utilitzant tot allò que considerem legítim. La legitimació de les pràctiques dissidents en funció de la seva suposada legalitat no fa més que escurçar els espais d'alegalitat ja construïts i les xarxes de dissidència i confrontació ja creades. L'afany de l'esquerra institucional per regularitzar els espais dels diferents moviments socials no fa més que retallar les zones on podem desenvolupar els nostres projectes en una alegalitat que és productiva, creadora i activa.

En cada cas, en cada lloc, situació política, moment històric… la repressió s'adapta al marc on es desenvolupa però la seva finalitat és sempre la mateixa. Que la repressió sigui menys salvatge no significa que no existeixi, sinó que el seu caire és més democràtic, és a dir, més subtil, però no per això menys efectiu.

Aquesta és una de les raons d'aquest text: assenyalar la judicialització efectiva que es fa de

les nostres vides i per quins motius es produeix.

Generalment, quan ens plantegem la repressió ho podem fer en termes de detenció, judici i condemna, deixant en els llimbs tots els espais que hi ha entre aquests tres fets. És a dir, entre les detencions i les conseqüències de les mateixes (psicològiques, físiques, laborals, l'efecte en els espais violats per tal d'efectuar les detencions, mediàtiques…), el judici com a fet en si mateix (és a dir l'aparició davant del jutge i la intervenció de la resta d'agents) i la condemna (centrant-nos normalment en les condemnes a presó). Entremig es produeixen moments, moltes vegades més llargs que les condemnes, d'espera, de tensió, de por… i aquí radica la seva subtil però efectiva repressió, en el fer que moltes vegades no sabem com lidiar amb tot això.

El caràcter democràtic de les eines utilitzades fa que sembli que el seu ús (tret de la condemna) no té cap mena d'efecte, que no suposa ja ni tan sols un càstig, quan realment es tracta del contrari.

En aquest text, volem llançar una reflexió sobre l'efecte que tenen aquestes mesures en si mateixes, i ens agradaria fer-ho des de dos punts de vista: un relacionat amb l'efecte personal i íntim, en la nostra quotidianitat, i l'altre relacionat amb l'efecte que aquestes mesures (juntament amb el cop repressiu en si) suposen en els moviments en què estem immersos.

I aquestes mesures cautelars, quines són?

Les mesures cautelars que normalment s'imposen se suposa que són, tal com diu la paraula, en previsió de la possibilitat que no es compleixi allò dictat pel jutge. Pot ser una fiança, cosa que obliga a destinar quantitats enormes de diners a uns entorns que no disposen d'aquests fons i que s'han d'aconseguir apel·lant a la solidaritat i al treball continuat de moltes més persones de les que solem tenir constància; disposar d'aquestes xarxes de solidaritat ens permet afrontar els pagaments de les fiances i amb això aconseguir que les companyes surtin; no disposar d'aquests recursos tanca la porta a aquesta possibilitat i provoca que molta gent hagi d'esperar fins al judici a la presó.

Pot ser que s'hagi d'anar a signar, i recordar-se d'anar-hi; sigui una vegada al mes, dues vegades, setmanalment, cada dos dies… i haver-se d'identificar, que t'escrutin i reconeguin… i no, no es torna més agradable amb el pas del temps.

Pot ser una retirada del passaport, és a dir la impossibilitat de sortir del país, o haver de demanar permís especial cada vegada que es vulgui o s'hagi de sortir de l'Estat espanyol. Vist per sobre pot semblar una ximpleria, però plantejar-nos les vacances, la vida laboral o la necessitat de visitar algun familiar en funció del permís que ens donin (i, en definitiva, haver de sol·licitar-lo i demanar favors als mateixos jutges que t'han imposat aquestes mesures) suposa un pes quotidià i una paralització tant en les nostres vides com en les de la gent amb qui caminem. Plantejar-te que no pots marxar de vacances, que has de demanar un permís especial per sortir a veure la teva família, o haver de demanar que et tornin el passaport momentàniament per tal de, per exemple, renovar els teus papers de residència, fa que tinguis al cap, absolutament cada dia, el judici al qual t'hauràs d'enfrontar en un futur indeterminat.

Pot ser haver de notificar un canvi de residència, de telèfon… tot això suposa una burocratització contínua de cada aspecte de la nostra vida i un control aparentment innocu però tremendament real dels nostres moviments, relacions, plans de futur…

Despeses d'advocats: podria no considerar-se una mesura cautelar, és cert que purament no ho és, però l'obligació de mantenir contacte amb advocats, necessitar que interposin recursos, peticions, que es reuneixin… ja suposa una despesa contínua de recursos que a més de ser difícils d'obtenir van en detriment del finançament de projectes creatius; ens fan estar contínuament al darrere de diners per a pagar els advocats o per a mantenir les persones preses (la qual cosa, paradoxalment, se'ns pot girar en contra tenint en compte l'amenaça de finançament il·legal que suposa recaptar diners fora dels canals previstos per la seva legalitat i el fet que en el cas dels presos i/o acusats de terrorisme es consideri l'ajuda econòmica a aquestes persones com a suport al terrorisme).

El punt subtil d'aquestes mesures de cares enfora fa que, tant les mesures com els seus efectes, semblin inexistents. En la ment de la població en general, i del nostre entorn, fa la impressió que les detencions que van tenir lloc tal o tal dia no tenen cap conseqüència. Sense entrar a valorar, és clar, les conseqüències que ja hagin pogut suposar el focus mediàtic, l'aparició de noms i cares a la premsa, l'assetjament a familiars, les destrosses en els habitatges, la possibilitat o no de justificar laboralment una detenció, el cop emocional tant personal com familiar…

I, encara que es visqui des d'una perspectiva individual la manera com també afecten aquelles persones amb qui caminem, no podem dir que es tracti de càstigs individuals.

De cara a allò col·lectiu, als grups en què participem, a les activitats que realitzem, aquestes mesures es tradueixen, de vegades, en una paralització de les nostres activitats.

De cara endins, els cops repressius suposen una desmobilització de les lluites per poder recaptar diners, atendre les companyes… però també suposen una extensió de la por i una minimització inconscient de tots aquells espais temporals entre detenció-judici-condemna que fan que ens costi apreciar l'efecte que aquestes mesures ja tenen en les companyes. Els «bé, no t'amoïnis, no serà res al final», «encara estàs amb això?, quin pal…» no fan més que aixecar barreres entre allò que poden suposar les condemnes i allò que ja suposen, i un dels seus efectes és la por, que s'estén com una taca d'oli, i la millor prova d'això és el fet que públicament no s'assenyali, ni se'n parli, ni es treballi aquesta mateixa por.

Hem d'afegir que no només es desmobilitzen els sectors afectats directament per la repressió: es produeix una passa cap enrere en part de l'entorn que els envolta; lògicament si es veu que certs sectors són acusats, per exemple, de terrorisme a l'hora d'organitzar-se, altres moviments que puguin ser afins a l'entorn atacat no seguiran per aquesta mateixa línia.

Creiem necessària una mirada interna i una anàlisi de l'acceptació acrítica dels processos cautelars. Amb aquesta anàlisi i la confrontació a aquesta acceptació acrítica pretenem assenyalar quines intencionalitats té la seva utilització i l'abast real dels seus efectes; adonar-nos que no permet el creixement de les xarxes de suport mutu i que provoca que els processos fins al moment del judici resultin molt solitaris. No reconèixer aquests efectes

impedeix tractar-los col·lectivament i, en conseqüència, evita també l'elaboració de mecanismes col·lectius de cura i suport mutu cap a les persones i entorns que hi són sota l'ull de la repressió.

També volem assenyalar que, tant en aquesta reflexió com en allò relatiu a l'Audiència Nacional, a les condemnes o a la crítica a l'aplicació d'aquestes mesures cautelars punitives no suposa defensar altres mètodes de càstig o bé una altra aplicació de les mateixes que sigui «millor i més ajustada», sinó assenyalar que la seva assumpció acrítica ja aconsegueix l'efecte buscat, a saber, l'acceptació del rol passiu de víctimes de la repressió i la paralització de pràctiques polítiques potencialment transformadores.

_____

[Castellano]

La judicialización de nuestras vidas

La judici… ¿qué?, con esta palabra —que a veces parece un trabalenguas— se señala la burocratización y la temporalización externa de nuestras vidas así como la obligación de cumplir determinadas medidas de control antes de que haya habido una condena. Hablar de judicialización de la vida da pie a un debate mucho más amplio del que podemos tener en este espacio, porque va más allá de las medidas cautelares o de aquellas que se deban cumplir tras una condena —o como sustitución de ésta— por lo que para ello tendríamos que hablar de la regulación legal que sufren nuestros cuerpos, la autonomía de las personas con capacidades diferentes, las personas migradas, los menores… La judicialización forma parte también de la creación de lo normativo y de a quién se define como el «otro». Es por ello que queremos aclarar que aunque estas medidas las sufran muchas más personas, nosotras nos vamos a centrar en este texto en la utilización de las mismas como forma efectiva de castigo a la disidencia y a su entorno, lanzando una mirada sobre los efectos que tienen tanto a nivel personal como a nivel colectivo y en las diferentes luchas que se llevan a cabo.

Sabemos que siempre que hay un poder existirá la disidencia, y que dicha disidencia, siempre comporta represión. No queremos caer en el victimismo. Por esto, muchas veces, los discursos que dicen que ser estudiante, antifascista, feminista,… no es delito pueden llegar a chirriarnos bastante y abren preguntas en cuanto a por qué nos defendemos en términos de legalidad y no en términos de la legitimidad que creemos que tienen nuestras propuestas. Identificarse de cierta manera, así en rasgos generales, no es delito; decir o hacer algo relacionado con esta identidad puede estar tipificado como delito; sin embargo que en sí mismas estas herramientas que utilizamos puedan ser delictivas no las hace perder su legitimidad. Por eso entendemos que, tanto en nuestra propia defensa como en defensa de nuestras luchas, debemos seguir utilizando todo aquello que consideramos legítimo. La legitimación de las prácticas disidentes en función de su supuesta legalidad no hace más que acortar los espacios de alegalidad construidos y las redes de disidencia y confrontación ya creadas. El afán de la izquierda institucional por regularizar los espacios de los diferentes movimiento sociales no hace más que acortar las zonas en las que podemos desarrollar nuestros proyectos en una alegalidad que es productiva, creadora y activa.

En cada caso, en cada lugar, situación política, momento histórico… la represión se adapta al marco en el que se desarrolla pero su finalidad es siempre la misma. Que la represión sea menos salvaje no significa que no exista, sino que su cariz es más democrático, es decir, más sutil pero no por ello menos efectivo.

Esta es una de las razones de este texto, señalar la judicialización efectiva que se hace de nuestras vidas y cuáles son las razones de ello.

Generalmente cuando nos planteamos la represión se suele hacer en los términos de detención, juicio y condena, dejando en un limbo todos los momentos que hay entre estos tres hechos. Es decir, entre las detenciones y las consecuencias de las mismas (psicológicas, físicas, laborales, el efecto en los espacios allanados para efectuar las detenciones, mediáticas…), el juicio como hecho en sí (es decir la aparición delante del juez y la intervención del resto de los agentes) y la condena (centrándonos normalmente en las condenas de cárcel). Entre ellas se suceden momentos, muchas veces más largos que las condenas, de espera, tensión, miedo… y ahí radica su sutil pero efectiva represión, en el hecho que muchas veces no sabemos cómo lidiar con todo ello.

El carácter democrático de las herramientas utilizadas hace que parezca que su uso (fuera de la condena) no tenga efecto alguno, que no suponga ya un castigo, cuando realmente es al contrario.

Queremos en este texto lanzar una reflexión sobre el efecto que tienen estas medidas, y nos gustaría hacerlo desde dos puntos de vista; uno el que tiene personal e íntimamente, en nuestra cotidianidad, y otro que sería el de los efectos que estas medidas (junto con el golpe represivo en sí) tienen en los movimientos en los que estamos insertos.

Y esas medidas cautelares, ¿cuáles son?

Las mediadas cautelares que normalmente se imponen se supone que son, como dice la palabra, en previsión de que no se cumpla lo dictado por el juez. Puede ser una fianza, lo que obliga a destinar cantidades enormes de dinero de unos entornos que no disponen de estos fondos y que se tienen que lograr apelando a la solidaridad y al trabajo continuo de muchas más personas de las que solemos tener constancia; tener estas redes de solidaridad nos permite afrontar sus pagos y con ello lograr que las compañeras salgan; no disponer de estos recursos cierra la puerta a esta posibilidad y provoca que mucha gente deba esperar hasta el juicio en la cárcel.

Puede ser tener que ir a firmar, y acordarte de ir; sea una vez al mes, dos veces, semanalmente, cada dos días… y tener que identificarte, que te escruten y reconozcan… y no, no se hace más agradable con el tiempo.

Puede ser una retirada del pasaporte, es decir no poder salir del país, o tener que pedir un permiso especial cada vez que se quiere o se debe salir del Estado español. Por encima parece una tontería, pero plantearnos las vacaciones, la vida laboral o el tener que visitar a algún familiar en función del permiso que nos den (y por ende, tener que solicitarlo y que pedirle favores a los mismos jueces que te han impuesto estas medidas) supone un peso cotidiano y un condicionamiento, tanto de nuestras vidas, como las de la gente con la que

caminamos. Plantearte que no puedes salir de vacaciones, que tienes que pedir un permiso especial para salir a ver a tu familia, o tener que pedir que te devuelvan el pasaporte momentáneamente para, por ejemplo, renovar tus papeles de residencia, hace que tengas pendiente, absolutamente cada día, el juicio al que te tendrás que enfrentar en un futuro indeterminado.

Puede ser tener que notificar un cambio de residencia, de teléfono… todo esto supone una burocratización continua de cada aspecto de nuestra vida y un control aparentemente inocuo pero tremendamente real de nuestros movimientos, relaciones, planes de futuro…

Gastos de abogados: puede no considerarse una medida cautelar, es cierto que no lo es en puridad, pero la obligación de estar manteniendo contacto con los abogados, necesitar que interpongan recursos, peticiones, que se reúnan… ya supone un gasto continuo de recursos que además de ser difíciles de obtener van en detrimento de la financiación de proyectos creativos; nos hacen estar en una búsqueda continua de dinero para pagar a los abogados o para mantener a las personas que estén presas (lo cual paradójicamente se nos puede volver en contra teniendo en cuenta la amenaza de financiación ilegal que supone el recaudar dinero fuera de los canales previstos por su legalidad y el hecho de que en el caso de los presos y/o acusados de terrorismo se considere que la ayuda económica a estas personas pueda ser apoyo al terrorismo).

Lo sutil hacia fuera de estas medidas hace que, tanto ellas como sus efectos, parezcan inexistentes. En la mente de la población en general, y de nuestro entorno, da la impresión de que las detenciones que tuvieron lugar, tal o cual día, no tienen ninguna consecuencia. Sin entrar a valorar, claro, las consecuencias que ya hayan podido tener el foco mediático, la aparición de nombres y caras en la prensa, el acoso a familiares, los destrozos en las viviendas, la posibilidad o no de justificar laboralmente una detención, el golpe emocional personal y familiar…

Y aunque se viva desde lo individual como afectan también a aquellas con las que caminamos, no podemos decir que sean castigos individuales.

De cara a lo colectivo, a los grupos en los que participamos, a las actividades que realizamos, estas medidas se traducen, a veces, en una paralización de nuestras actividades.

De cara al interior, los golpes represivos suponen una desmovilización de las luchas, para poder recaudar dinero, atender a las compañeras… pero también suponen una extensión del miedo y una minimización inconsciente de todos estos espacios temporales entre detención-juicio-condena que hacen que nos cueste apreciar el efecto que estas medidas ya tienen en las compañeras. El «bueno, no te preocupes, no será nada al final…», «¿aún estás con eso?, qué palo…» no hace más que ponernos barreras entre lo que pueden suponer las condenas y lo que ya suponen, y uno de sus efectos es el miedo, que se extiende como una mancha de aceite, y la mejor prueba de ello es el hecho de que públicamente no se señale, no se hable, no se trabaje este mismo miedo.

Además no solo se desmovilizan los sectores afectados directamente por la represión: se produce un paso atrás en parte del entorno que les rodea; lógicamente si se ve que ciertos sectores son acusados de, por ejemplo, terrorismo a la hora de organizarse, los movimientos

que puedan ser afines al entorno atacado no van a seguir por la misma línea.

Creemos necesaria una mirada interna y un análisis de la aceptación acrítica de los procesos cautelares. Con dicho análisis y la confrontación a esta aceptación acrítica buscamos señalar qué intencionalidades tiene su utilización y el alcance real de sus efectos; darnos cuenta que no permite el crecimiento de las redes de apoyo y que provoca que los procesos hasta el momento del juicio sean muy solitarios. No reconocer estos efectos impide poder tratarlos colectivamente y, en consecuencia, evita también la elaboración de mecanismos colectivos de cuidado y apoyo muto hacia las personas y entornos que están en el ojo de la represión.

Queremos señalar también, que tanto en esta reflexión, como en lo relativo a la Audiencia Nacional, a las condenas, o la crítica a la aplicación de estas medidas cautelares punitivas no supone defender otros métodos de castigo u otra «mejor o más ajustada» aplicación de las mismas sino señalar que la asunción acrítica de ellas ya consigue el efecto buscado, a saber, la aceptación del rol pasivo de víctimas de la represión y la paralización de prácticas políticas potencialmente trasformadoras.

---

https://ppcc.lahaine.org/la-judicialitzacio-de-les-nostres